

Lähtettäjä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Vastaanottaja:

Ympäristöministeriö

kirjaamo.ym@gov.fi

Lausunto luonnoksesta luonnonsuojeluasetukseksi (VN/1660/2023)

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n (rek.nro 116.353, 4105 jäsentä loppuvuonna 2022) tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry on perehtynyt valtioneuvoston luonnonsuojeluasetusluonnokseen ja perustelumuistioon ja lausuu mielipiteenään seuraavaa.

11 § Toistuvasti samaa pesää käyttävät eläinlajit

Pykälä liittyy uuden luonnonsuojelulain (9/2023) 70 §:n rauhoitussäännöksiin, ja siinä yksilöidään LSL 70 §:n 3 momentin mukaisesti kyseisessä momentissa tarkoitetut eläinlajit. Pykälässä yksilöidyt toistuvasti samaa pesää käyttävät eläinlajit ovat harmaahaikara, kaakkuri, kiljukotka, kuningaskalastaja, kurki, kyhmyjoutsen, laulujoutsen, maakotka, merikotka, merimetso, mustavaris, piekana, pikkukiljukotka, tunturihaukka, törmäpääsky sekä uuttukyyhky. Tämän luettelon sekä edelleen siihen liittyvän LSL 70.3 §:n kiellon taustalla on luonnonsuojelulain esitöiden (HE 76/2022, s. 211) mukaan tarve selkeyttää Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun C-252/85 vaikutusta.

Asetusluonnokseen liittyy näiltä osin eräitä puutteellisuuksia ja ristiriitaisuuksia. Pykälä on ensinnä ristiriidassa LSL 73 §:n kanssa, ja ko. pykälässä mainittu sääksi tulee lisätä myös LSA 11 §:n luettelo. Luettelo on myös puutteellinen, ja siihen on syytä lisätä vähintäänkin seuraavat lajit: a) pesimäekologialtaan vastaavista lajeista mehiläishaukka, hiirihaukka, haarahaukka, muuttohaukka, jalohaikara, huuhkaja sekä kanahaukka, b) pysyviä yhdyskuntia muodostavat, samoja pesimäpaikkoja toistuvasti käyttävät lokki- ja tiirilinnut, kuten nauru-, selkä- ja kalalokki sekä kala- ja lapintiira, c) haara- ja räystäspääsky sekä d) jäljempänä esitetyt lajit, jotka käyttävät vuodesta toiseen toisen eläinlajin tekemää pesää. Asetusluonnoksen luettelon lajeista tällainen laji on uuttukyyhky, joka ei tee itse pesäänsä vaan pesii esimerkiksi vanhoihin tikkojen koloihin tai pönttöihin. Nykyisellään sen mukanaolo on ristiriidassa LSL 70 §:n 3 momentin sanamuodon kanssa.

Asetusluonnoksen ja luonnonsuojelulain 70 §:n 3 momentin tavoitteen kannalta suurempi oikeudellinen ongelma liittyy kuitenkin juuri tähän sanamuotoon, joka rajaa toistuvasti käytössä olevien pesien vahingoittamisen ympärivuotisen kiellon koskemaan vain sellaisia eläinlajeja, jotka tekevät pesänsä itse. Sanamuoto rajaa säännöksen soveltamisalasta esimerkiksi petolintujen tekemissä vanhoissa pesissä vuodesta toiseen paikkauskollisesti pesivät suuret pöllöt (kuten lapinpöllö ja viirupöllö) sekä tikkojen tekemissä koloissa niin ikään pesäuskollisesti pesivät helmipöllön ja tervapääskyn kaltaiset kolopesijät. Oikeudellista ja ekologista perustaa tällaiselle rajaukselle ei ole, ja rajaus on käytännössä paitsi ristiriidassa luonnonsuojelulain tavoitteiden kanssa, myös lintudirektiivin 5 artiklan ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön vastainen.

Pesimärauhan ja lisääntymismenestyksen turvaamisen ja ratkaisun C-252/85 valossa on yhdentekevää, onko toistuvasti samaa pesää käyttävän eläinlajin käyttämä pesä sen itsensä vai jonkin toisen eläinlajin tekemä. Edellisvuotisen pesän säilymisellä on merkitystä myös suurten pöllöjen ja kolopesijöiden kaltaisten lintulajien lisääntymismenestykselle, eikä ratkaisua C-252/85 voi tulkita lintudirektiivin artiklan 5 b ja c kohtien täytäntöönpanon osalta suppeasti ja poissulkevasti siten, että pesien ympärivuotista suojaa sovellettaisiin ainoastaan sellaisiin lajeihin, jotka tekevät käyttämänsä pesän itse. Ympärivuotinen suoja ulottuu ratkaisun nojalla kaikkiin sellaisiin lajeihin, joiden kohdalla pesimäekologiset perusteet täyttyvät.

Lintudirektiivi muodostaa minimitason, josta kansainvälinen lainsäädäntö ei voi poiketa löysemmän suojelun suuntaan. Lainsäädäntöä tulee näiltä osin kehittää ristiriitojen ja ongelmatilanteiden välttämiseksi. Asetusluonnoksen 11 §:n luettelon tulee pohjautua parhaaseen saatavilla olevaan asiantuntijatietoon ja luettelon perustelut tulee kirjoittaa lajikohtaisesti auki asetuksen yhteyteen.

Muiden säännösluonnosten osalta yhdyimme kattojärjestömme BirdLifen lausunnossa esitettyyn.

Helsingissä 28.4.2023

Aleksi Mikola

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —

Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry